

دکتر سید حسن مطیعی لنگرودی

استاد دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران*

لیلا وثوقی

دانشجوی دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه تهران

مطالعات روستایی در اروپا بررسی دو کنفرانس بین المللی

پویایی مطالعات روستایی در اروپا را، می توان با بررسی دو کنفرانس اصلی و مهم در سال ۲۰۰۶ نشان داد. اولین کنفرانس در ویشی^۱ واقع در حاشیه شمالی ماسیف سنترال^۲ برگزار شد، و همزمان با آن جلسات منظم سالیانه جغرافیدانان روستایی فرانسه^۳، با پنجاهمین کنفرانس جغرافیای روستایی فرانکو- بریتیش^۴، که در آن اعضاء گروه پژوهشی جغرافیای روستایی مؤسسه سلطنتی جغرافیدانان بریتانیایی^۵، مقاله های خود را ارائه کردند، با مدیریت دقیق پروفیسور ژان- پل دیری^۶ و همکارانش، در مرکز مطالعات و تحقیقات کاربردی ماسیف سنترال^۷ در

* E-mail: shmoticee@ut.ac.ir

^۱- Vichy.

^۲- The French Massif Central.

^۳- Commision de geographie rurale.

^۴- Franco- British.

^۵- Royal Geographical Society/Institute of British Geographers.

^۶- Diry, Jean-paul.

^۷- Centre d Etudes et de Recherches Appliquees au Massif Central(CERAMAC).

دانشگاه بلس - پاسکال^۱ واقع در کلرمون فران^۲ برگزار گردید. در این کنفرانس، عبارت مهاجران روستایی مورد بررسی و تحقیق قرار گرفت.

دو روز قبل از کنفرانس، به کارمیدانی اختصاص داده شد. در تاریخ ۱۶ می، پروفیسور دیری نظر شرکت کنندگان را برای سفر به نواحی روستایی سولون بوربونس^۳ جلب کرد، جایی که هنوز در آن میراث املاک گسترده و حق نسق زراعی یافت می‌شود. پروفیسور دیری به عنوان یک فرد بومی، آگاهی کافی نسبت به املاک و منابع متنوع ناحیه، با تمامی جزئیات آن را دارا بوده است. ناحیه‌ای که نمایشگاهی خیره کننده از تداوم و تغییر در بوربونس را به نمایش گذاشته است. اگر چه دیگر حق نسق زراعی چندانی وجود ندارد، اما بسیاری از تفکرات مربوط به آن هنوز زنده است و ممکن است در زمانی نه چندان دور نیز یافت شود.

دومین سفر به سمت ارتفاعات هات لوار^۴، که در طول مسیر ویشی به سمت جنوب امتداد دارد، انجام شد.

لورن ریوتر^۵ و همکارانش در مرکز مطالعات و تحقیقات کاربردی ماسیف سترال، روی سه وجه از نوآوری در روستاها تمرکز کردند: اولی شامل استراتژی‌های ابقای روستاها در بخش الی^۶، جایی که خانم شهردار آن، از طریق اقداماتی نظیر بازگشایی یک رستوران روستایی که غذاهای محلی ارائه می‌دهد، استقرار مجدد آسیاب بادی سنتی و دایرکردن مزرعه بادی (مزرعه‌ای که برق مصرفی آن از طریق انرژی باد تامین می‌شود)، باعث رشد گردشگری سبز شد.

1- Blaise- Paskal.

2- Clermont-Ferrand.

3- Sologne bourbonnaise.

4- Haute-Loire

5- Laurent Rieutor

6- Ally

خرید خانه‌های بریتانیایی در ماسیف سترال، دومین موضوع بحث این روز بود که توسط عوامل آژانس املاک بریتانیایی در سن فلوران^۱ ارائه شد. در پایان نیز بازدیدی از روستای دامنه‌ای شامپکس^۲ انجام شد. در این روستا خانه‌های سستی آن برای خرید افراد محلی و خارجی احیاء می‌شوند.

این کنفرانس با ۲۴ شرکت کننده بریتانیایی (که توسط دیجل ولفورد از دانشگاه کینگستن رهبری می‌شدند)، و تعداد زیادی از همکاران فرانسوی که همگی به زبان فرانسه صحبت می‌کردند، در روزهای ۱۸ و ۱۹ می با جمعیت بسیار برگزار شد.

در این دو روز، هفت نشست با بهترین پذیرایی‌ها، و با تمرکز بر موضوع‌های زیر برگزار شد:

- تعاریف و توضیحات درباره موضوع مهاجران در نواحی روستایی (کاملاً به زبان فرانسه)؛
- تنوع نواحی روستایی مهاجر پذیر؛
- مشاغل مربوط به اقامت مهاجران در روستاها؛
- وارد شدن مهاجران در مزارع فرانسویها؛
- پذیرش توسعه سیاسی و اقتصادی و پیامدهای اجتماعی و مکانی مهاجران در نواحی روستایی اروپایی.

شرکت کنندگان فرانسوی و بریتانیایی بیشترین توجهات را به خود جلب کردند، اما چند سخنرانی ارائه شده مربوط به شرکت کنندگان کشورهای بلژیک، آلمان، ایتالیا، اسپانیا و یوگسلاوی سابق نیز مورد توجه قرار گرفتند. همکاران فرانسوی در بین شرکت کنندگان در این کنفرانس، مدعوین بسیار عالی بودند،

1- Sainte-Florine

2- Champeix

چرا که غیر از نشست‌های کنفرانس، در طی بحث‌های غیررسمی و گردش‌های بیرون شهر نیز بسیار خوب درخشیدند.

پروفسور دیری و دیگر اعضای مرکز مطالعات و تحقیقات کاربردی ماسیف سنترال، استحقاق یک سپاسگزاری صمیمی را به خاطر تبدیل این برنامه به یک رویداد به یادماندنی دانشگاهی داشتند.

جغرافیدانان روستایی بریتانیایی، احتمالاً در طی سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۰، در مکانی که البته هنوز انتخاب نشده، میزبان سمینار بعدی فرانکو- بریتیش خواهند بود.

خلاصه کاملی از کنفرانس ویشی توسط مرکز آموزش و مطالعات تحقیقات کاربردی ماسیف سنترال در سال ۲۰۰۷ منتشر می‌شود.

بیست و دومین نشست میان رشته‌ای کنفرانس اروپایی، برای مطالعه چشم انداز روستایی، طی ۴ تا ۹ سپتامبر ۲۰۰۶، درست ۴۹ سال بعد از آغاز اولین کنفرانس در نانسی^۱ فرانسه در سال ۱۹۵۷، زمانی که از طریق آکادمی‌های فرانسه رهبری می‌شدند، در برلین^۲ و روستای برندنبورگ^۳ برگزار شد.

به منظور پذیرایی و بهره‌وری بهتر از کنفرانس، مباحث ابتدا در مکان راحتی در دانشگاه برلین توسط دکتر کارل مارتین بورن^۴ آغاز شد و سپس بقیه جلسات به ساختمان باشکوه کنفرانس در جنگل هوبرتوستک^۵ منتقل شد.

تغییر محل و جابجایی بین دو مکان از طریق چهار سفر میدانی فراهم شد که به شرکت کنندگان حق انتخاب بازدید بین دو گزینه برلین و پستدام^۶ در

^۱- Nancy.

^۲- Berlin.

^۳- Brandenburg.

^۴- Born. Karl-Martin.

^۵- Hubertusstock.

^۶- Postdam.

اردربروخ^۱، ناحیه آزاد معدنی پیشین لوزیتس^۲، یا مکانی به شکل سوییت واقع در اراضی ارتشی آلمان شرقی در اطراف برلین را می‌داد، جایی که استراتژی‌های جدید احیاء اجرا شدند.

پیش از کنفرانس، گروهی از شرکت کنندگان را طی یک سفر میدانی جذاب، از طریق ورسو به لوبین^۳ بردند، در آنجا آنان، برای بازدید از چشم انداز روستایی جنوب شرقی لهستان، توسط محققین محلی که به کمک دکتر برن یک جلد کتاب راهنمای مفید درباره منطقه را تهیه کرده بودند، راهنمایی می‌شدند.

کنفرانس برلین - برندنبورگ از کنفرانس قبلی عظیم تر بود، بطوری که ۱۵۰ نفر از قبل با ارسال ۱۲۰ مقاله از ۲۲ کشور، برای شرکت در این سمینار ثبت نام کرده بودند. همه موارد به زبان انگلیسی برگزار شد، مهارت‌های زبانی همسایگان اروپای شمالی و مرکزی و همچنین پژوهشگران ایالت‌های بالتیک و اروپای شرقی نیز عالی به نظر می‌رسید. بعد از خوش آمدگویی به معماران منظر، برنامه‌ریزان روستایی، جغرافیدانان شاخه‌های مختلف (تاریخی، روستایی و غیره)، مورخین منظر و اعضاء چندین رشته دیگر که در این همایش شرکت کرده بودند، کنفرانس بر یکسری وجوه مشترک از جمله: گذشته و آینده؛ بشر و طبیعت؛ شهر و روستا، و فرهنگ و فضا تمرکز کرد.

نشست‌های جامع با شرکت تمامی اعضاء، به همراه بحث‌های عمومی، با جلسات پی در پی ارائه مقاله، و در کنار آن سه جلسه معمولی، هر کدام در یک ساعت، برگزار شد. برگزاری جلسات سخنرانی، در دو سالن سخنرانی کنفرانس، به آسانی و نسبتاً بی سروصدا تغییر می‌کرد. اعضاء شبکه مطالعات چشم انداز،

1- Orderbruch.

2- Lausitz.

3- Warsaw to Lubin.

جلسات خود را نیز به روند عمومی کنفرانس اضافه کردند، که اثر آن بسیار مطلوب بوده است.

این مسئله برای شرکت کنندگان بسیار لذت بخش بود که به سخنان شمار زیادی از محققین جوان کشورهای اسکانندیناوی و ایالت‌های بالتیک گوش دهند و از یافته‌های تحقیقات و پیشرفت کارشان اطلاع حاصل کنند. در این جلسات سخنرانان و موضوع اصلی سخنرانی به شرح زیر بوده است:

- ماتس ویدرن از استکهلم^۱ درباره زمان و فضا در پژوهش چشم انداز اروپایی؛
- یوهان رنز از اوترخت^۲ درباره ارزش چشم انداز تاریخی؛
- یان روبرتسون از گلوسترشیر^۳، درباره جستجوی مفاهیم تعلق در چشم اندازهای ارتفاعات اسکاتلند؛
- مارک بلکسل از پلیموت^۴ با عنوان از مارکس^۵ تا بروسلسز^۶: کشاورزی و چشم انداز در قرن ۲۱ اروپا.

به ناچار باید اذعان داشت که نمی‌توان همه ۱۲۰ مقاله‌ای که در کنفرانس خوانده شد را در یک جلد چاپ کرد، اما می‌توان دسته‌ای از مقالات تجدید نظر شده در باب موضوعاتی چون تاریخ چشم انداز، و تحقیقات چشم انداز را چاپ کرد. در اینترنت خلاصه‌ای مبسوط از هر مقاله در سال ۲۰۰۷ در دسترس می‌باشد.

^۱- Widgren. Mats (Stockholm).

^۲- Renes. Johann (Utrecht).

^۳- Robertson. Iain (Gloucestershire).

^۴- Blacksell. Mark (Plymouth).

^۵- Marx.

^۶- Brussels.

همه افرادی که در این جلسات حضور داشتند، نسبت به کارل مارتین برن و تیمش برای سازماندهی و نظم چنین موقعیتی بسیار سپاسگزار بودند، چرا که بی‌شک، جلسات برلین- برندنبورگ برای سالیان بسیار در خاطرها باقی خواهد ماند.

مطالب این گزارش بر گرفته از مجله مطالعات روستایی، ژانویه ۲۰۰۷ می‌باشد. وب سایت این کنفرانس: www.geog.fu-berlin.de/

امروزه برگزاری کنفرانسها به صورت سخنرانی محض کمتر در مراکز بزرگ دانشگاهی دنیا مطرح است، بلکه بیشتر ارائه پروژه‌های اجرا شده برای برنامه ریزی و توسعه روستایی، از سوی برگزارکنندگان کنفرانس‌ها، و استفاده از نظرات محققان و صاحب نظران مد نظر و مورد توجه می‌باشد. در برنامه‌های زمان برگزاری این کنفرانسها نیز مشخص گردید که بخش عمده‌ای از زمان برگزاری کنفرانسها را، بازدید از نواحی روستایی و پروژه‌های اجرا شده در این نواحی، به خود اختصاص داده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی